

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

Schooljaar 2026/2027 - laatst gewijzigd 25-08-2026

Dit document verantwoordt de lesstof uit Methode M in relatie tot de door de overheid gestelde doelen voor het vak maatschappijleer. De kerndoelen uit de eindtermen van maatschappijleer geven de leraar de vrijheid om naar eigen smaak en inzicht relevante onderwerpen te behandelen. Methode M speelt hierop in door de vier vaste modules (Samenleving, Politiek, Mediawijs en Criminaliteit) te verrijken met aanvullende thema's, onderwerpen en opdrachten. Hoewel in deze verantwoording de vier vaste modules worden toegelicht, draagt ook de aanvullende stof bij aan het realiseren van de onderwijsdoelen.

De overheid stelt in de syllabus van maatschappijleer een aantal eisen aan de vaardigheden (basisvaardigheden en leervaardigheden) die bij maatschappijleer aan bod moeten komen. De leervaardigheden (ML1/K/3) komen aan bod in de aparte module Vraagstukken en worden in de vier vaste modules geoefend in de zogenaamde analyse-opdracht. De basisvaardigheden (ML1/K/2) komen doorlopend in deze methode terug in de verschillende kijk-, analyseer- en doe-opdrachten.

Daarnaast biedt Methode M ook de gelegenheid om aan de slag te gaan met burgerschap. Met de module Identiteit ga je samen met je leerlingen aan de slag over hun rol ten overstaande van de samenleving. Samen met de theorie uit de eerdere modules dek je een belangrijk deel van de burgerschapsdoelen van de overheid af.

In onderstaande tabel kunt u zien hoe de lesstof uit Methode M gekoppeld is aan de onderwijsdoelen voor het vak Maatschappijleer. De lesstof is uitgesplitst in leerdoelen en begrippen. De vakoverstijgende vaardigheden uit de preambule komen in deze methode veelvuldig terug; wanneer iets specifiek van toepassing is op een les, wordt dit expliciet benoemd. De kerndoelen komen terug in de voor leerlingen concrete onderwerpen: Samenleving, Politiek, Mediawijs en Criminaliteit. Voor de onderwerpen Politiek en Criminaliteit is de keuze gemaakt om vooruit te kijken op het examenvak maatschappijkunde. Binnen het thema Mediawijs vindt u het competentiemodel van mediawijs (opgesteld door Mediawijzer.net) terug.

Ik nodig u van harte uit om contact met mij op te nemen wanneer u aanvullingen heeft, onjuistheden ziet of een andere opmerking wilt maken. Een methode biedt de mogelijkheid om zaken direct aan te passen wanneer hiertoe aanleiding is.

Stef van der Linden

stef.vd.linden@uitgeverijneo.nl

<https://over.methodem.nl>

Vraagstukken

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Begrippen	Portfolio-opdracht
Inhoudsopgave				

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

1. Vraagstuk herkennen	ML1/K/3/3a — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen; ML2/K/3/3c — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijkunde herkennen in een tekst over een maatschappelijk vraagstuk of verschi	Weten wat een maatschappelijk vraagstuk is. Uitleggen of een probleem ook een maatschappelijk vraagstuk is.		
2. Argumenten bedenken	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. ML2/K/3/3d — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.	Weten wat een standpunt is en wat argumenten zijn. Uitleggen hoe je een standpunt kunt innemen met behulp van argumenten.		Oefenen met argumenteren
3. Analyseren	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. ML2/K/3/3d — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.	Uitleggen hoe je een maatschappelijk vraagstuk kunt analyseren.		

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

4. Invalshoeken	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. ML2/K/3/3d — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.	Weten wat de invalshoeken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Uitleggen hoe je deze invalshoeken kunt toepassen bij een analyse.		
Analyses				
Analyse: Femicide	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. ML2/K/3/3d — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Weten hoe je een standpunt moet innemen met behulp van argumenten.		
Analyse: AI	ML1/K/3/3a — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen;	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Weten hoe je een standpunt moet innemen met behulp van argumenten.		
Analyse: Code Rood	ML1/K/3/3a — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen;	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Een standpunt geven en daarbij een eenvoudig argument bedenken.		

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

Analyse: Knokke(n)	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven. ML2/K/3/3d — De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven.	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Een standpunt geven en daarbij een eenvoudig argument bedenken.		
--------------------	--	---	--	--

Samenleving

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Begrippen	Portfolio-opdracht
Inhoudsopgave				
1. De maatschappij	ML1/K/5/6b — De kandidaat kan voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen ML1/K/6/9b — De kandidaat kan beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken	Uitleggen waarom er regels nodig zijn in de samenleving. Weten wat waarden en normen zijn en hiervan voorbeelden kunnen noemen. Weten wat belangen zijn en wat een belangentegenstelling is en hierbij voorbeelden kunnen noemen.	Waarden Belangen Normen Belangentegenstelling	
2. Socialisatie	ML1/K/4/4a — De kandidaat kan beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving ML1/K/4/4c — De kandidaat kan de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.	Uitleggen of een eigenschap aangeboren of aangeleerd is. Uitleggen wat socialisatie is.	Aangeboren eigenschappen Aangeleerde eigenschappen Socialisatie	
3. Cultuur	ML1/K/4/4b — De kandidaat kan uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag	Weten wat cultuur is en hierbij voorbeelden kunnen noemen. Uitleggen waarom mensen bij een (sub)cultuur willen horen.	Cultuur Gewoonten Feestdagen Tradities Dominante cultuur Subcultuur	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

4. Multiculturele samenleving	1.4 het functioneren als democratisch burger in een multiculturele samenleving, ook in internationaal verband.	Uitleggen dat Nederland een multiculturele samenleving is. Weten waarom mensen naar Nederland toe komen. Uitleggen welke rol de overheid heeft bij integratie.	Multiculturele samenleving Migranten Integreren	
5. Sociale ongelijkheid	ML1/K/5/6a — De kandidaat kan met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen ML1/K/5/6c — De kandidaat kan maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	Weten wat sociale ongelijkheid is. Uitleggen wat vooroordelen zijn en hoe deze voor discriminatie kunnen zorgen. Weten wat minderheidsgroepen zijn en hiervan voorbeelden kunnen noemen.	Kansarm Kansrijk Sociale ongelijkheid Vooroordelen Discriminatie	
6. Gelijke kansen	ML1/K/7/10c — De kandidaat kan voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is	Weten wat een maatschappelijke positie is. Uitleggen hoe iemand kan veranderen van maatschappelijke positie. Weten wat de overheid doet aan het tegengaan van sociale ongelijkheid.	Maatschappelijke positie	
Praktische opdrachten				
Analyse: Etnisch profileren	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Weten hoe je een standpunt moet innemen met behulp van argumenten.	Discriminatie	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

Kijken: Het Grote Hokjesexperiment	ML1/K/7/10c — De kandidaat kan voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is	Uitleggen wat vooroordelen zijn. Uitleggen hoe vooroordelen discriminatie veroorzaken. Uitleggen welke invloed vooroordelen hebben op mensen waar veel vooroordelen over zijn.	Dominante cultuur Discriminatie Vooroordeel Norm Feestdag Subcultuur Sociale ongelijkheid Cultuur Tradities	
Maken: Culturenkalender	ML1/K/4/4b — De kandidaat kan uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag	Uitleggen dat iedere cultuur andere cultuurkenmerken heeft.	Feestdag Cultuur	
Doen: Oma/opa, mam/pap en jij?	ML1/K/4/5b — De kandidaat kan uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces;	Uitleggen dat iedere generatie een ander socialisatieproces heeft.	Socialisatie Cultuur	

Politiek

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Begrippen	Portfolio-opdracht
Inhoudsopgave				
1. Wat is politiek?	ML1/K/6/8a — De kandidaat kan vormen van macht herkennen	Weten wat politiek is. Weten hoe de macht in Nederland is verdeeld. Uitleggen dat de Grondwet belangrijk is voor een rechtsstaat.	Politiek Grondwet Rechten Plichten Rechtsstaat	
2. Democratie	ML1/K/6/8c — De kandidaat kan beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	Weten welke rol burgers spelen in een democratie. Weten wat een parlementaire democratie is. Uitleggen wat het verschil is tussen een persoonlijk en algemeen belang.	Politieke besluitvorming Volksvertegenwoordiger Parlementaire democratie Algemeen belang Tweede Kamer	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

3. Politieke partijen	ML1/K/6/8c — De kandidaat kan beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	Weten wat een politieke partij is en hiervan enkele voorbeelden kunnen noemen. Uitleggen hoe we politieke partijen indelen op politieke richting en de rol van de overheid.	Progressief Conservatief Links Rechts Politieke partij	
4. Kabinet en parlement	ML1/K/6/8c — De kandidaat kan beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	Weten wat de taken van het kabinet zijn en hiervan enkele voorbeelden kunnen noemen. Weten wat de taken van de Tweede Kamer zijn. Uitleggen waarom het kabinet het parlement nodig heeft.	Kabinet Ministers Staatssecretarissen Parlement Minister-president Ambtenaren	
5. Hoe komt een wet tot stand?	ML1/K/6/8c — De kandidaat kan beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	Uitleggen hoe we in Nederland regels en wetten maken. Uitleggen waarom er in Nederland vaak compromissen nodig zijn.	Compromis	
6. Invloed op de politiek	ML1/K/6/9c — De kandidaat kan beschrijven en uitleggen welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen, herkennen en toelichten.	Weten hoe mensen in Nederland invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Weten wat belangengroepen zijn en hiervan voorbeelden kunnen noemen.	Lobbyen	
Praktische opdrachten				
Analyse: Klimaatverandering	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	Weten wat de kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Uitleggen waarom de overheid maatregelen neemt tegen klimaatverandering. Uitleggen wat jij vindt dat de overheid moet doen tegen klimaatverandering.	Recht Politiek Kabinet Politieke partij	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

Kijken: Nederland Polderland		Uitleggen uit welke fases het politieke besluitvormingsproces bestaat. Weten wat een compromis is. Toelichten dat politici niet altijd hun beloften kunnen nakomen.	Politiek Tweede Kamer Kabinet Compromis Politieke partij	
Maken: Partijkwartet		Uitleggen hoe we politieke partijen indelen op politieke richting.	Recht Progressief Conservatief Politiek Politieke partij	
Doen: Je eigen partij		Uitleggen hoe we politieke partijen indelen op links/rechts en progressief/conservatief. Uitleggen dat politieke partijen mensen proberen te overtuigen van hun standpunten.	Recht Progressief Conservatief Politiek Politieke partij	

Mediawijs

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Begrippen	Portfolio-opdracht
Inhoudsopgave				
1. Massamedia	Media doorgronden. Functies van de media. Rol van media op terrein van democratische besluitvorming.	Uitleggen wat het verschil is tussen media en massamedia. Weten welke functies media hebben en hierbij voorbeelden kunnen noemen. Uitleggen wat medialisering is en hiervan voorbeelden kunnen noemen.	Medium Media Massamedia Amusementsfunctie Informatiefunctie Infotainmentfunctie Meningsvormende functie Socialiserende functie Medialisering	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

2. Journalistiek	Media doorgronden. 3.1 informatie beoordelen op betrouwbaarheid, representativiteit en bruikbaarheid, informatie verwerken en benutten. Rol van media op terrein van democratische besluitvorming. Overheid en media.	Uitleggen welke beroepen er in de journalistiek zijn. Uitleggen waarom journalistiek belangrijk is in onze samenleving. Uitleggen wat persvrijheid is.	Journalist Verslaggever Redactie Persbureau Persvrijheid	
3. Medialandschap	Media doorgronden. Overheid en media.	Weten hoe het medialandschap van Nederland in elkaar zit. Uitleggen hoe commerciële media hun geld verdienen. Uitleggen dat media zich richten op doelgroepen en hiervan voorbeelden kunnen noemen.	Nederlandse Publieke Omroep (NPO) Commerciële media Publieke omroep Commercieel Doelgroep	
4. Jouw data op het internet	Reflecteren op mediagebruik.	Uitleggen waarom jouw data op het internet van belang zijn voor mediabedrijven. Uitleggen wat voor- en nadelen van een algoritme zijn. Weten hoe het komt dat iedereen andere beelden ziet online.	Cookie Privacy Algoritme	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

5. Beeldvorming	ML1/K/7/10d — De kandidaat kan van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is. ML1/K/7/10b — De kandidaat kan uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen ML1/K/7/11a — De kandidaat kan aangeven dat selectieve waarneming een rol speelt in het proces van beeld- en meningsvorming;	Weten dat beeldvorming door de media een rol speelt in onze samenleving. Uitleggen wat rolpatronen en stereotypen zijn en hiervan voorbeelden kunnen noemen. Uitleggen hoe de media discriminatie kunnen versterken.	Beeldvorming Rolpatroon Stereotype Vooroordeel Discriminatie	
6. Omgaan met media	1.6 de maatschappelijke betekenis van technologische ontwikkeling, waaronder met name moderne informatie- en communicatietechnologie. 1.8 de verworvenheden en mogelijkheden van kunst en cultuur, waaronder ook de media.	Weten welke vervelende persoonlijke gevolgen medialisering kan hebben. Herkennen wanneer een bron betrouwbaar is. Uitleggen welke gevaren kunstmatige intelligentie heeft.	Burgerjournalistiek Nepnieuws Kunstmatige intelligentie	
Praktische opdrachten				
Analyse: Online privacy	ML1/K/3/3a — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen;	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Weten hoe je een standpunt moet innemen met behulp van argumenten.	Media Privacy Cookie	
Kijken: De Dikke Datashow	ML1/K/7/11a — De kandidaat kan aangeven dat selectieve waarneming een rol speelt in het proces van beeld- en meningsvorming;	Weten welke vervelende persoonlijke gevolgen medialisering kan hebben. Weten dat beeldvorming door de media een rol speelt in onze samenleving. Weten welke functies media hebben.	Doelgroep Media Meningsvormende functie Medialisering Socialiserende functie Beeldvorming Publieke omroep	
Maken: NieuwsVandaag		Uitleggen hoe een nieuwsbericht wordt gemaakt.	Doelgroep Journalist	
Doen: DIY Infotainmentvlog		Uitleggen wat infotainment is.		

Criminaliteit

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Begrippen	Portfolio-opdracht
Inhoudsopgave				
1. Wat is criminaliteit?	ML1/K/6/9b — De kandidaat kan beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken	Uitleggen waarom criminaliteit een maatschappelijk vraagstuk is. Weten wat het verschil is tussen immateriële gevolgen en materiële gevolgen. Uitleggen wat het verschil is tussen overtredingen en misdrijven en hiervan voorbeelden kunnen noemen.	Overtredingen Misdrijven Criminaliteit Overtreding Misdrijf Immateriële gevolgen Materiële gevolgen	
2. Redenen voor criminaliteit	ML1/K/5/6b — De kandidaat kan voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen	Uitleggen welke risicofactoren een rol spelen bij het ontstaan van strafbaar gedrag. Uitleggen welke beschermende factoren een rol spelen bij het tegengaan van strafbaar gedrag.	Criminaliteit	
3. De rechtsstaat	ML1/K/6/8a — De kandidaat kan vormen van macht herkennen	Weten wat rechtsbescherming is. Weten welke rechten een verdachte heeft.	Rechtsstaat Grondwet	
4. De politie en de officier van justitie	8.2.3 de rechtspraak in de Nederlandse rechtsstaat.	Weten welke taken de politie heeft en hierbij voorbeelden kunnen noemen. Weten wat een proces-verbaal inhoudt. Uitleggen hoe een officier van justitie een strafbaar feit kan afhandelen.	Officier van justitie Proces-verbaal Seponeren Schikken Strafbeschikking Vervolgen	
5. Een rechtszaak	8.2.3 de rechtspraak in de Nederlandse rechtsstaat. 8.5 De kandidaat kan de doelen van straffen en maatregelen onderscheiden.	Uitleggen hoe een rechtszaak in zijn werk gaat. Weten welke soorten straffen er zijn.	Requisitoir Pleidooi Vonnis Hechtenis	

Verantwoording Methode M – Maatschappijleer, vmbo basis

6. Jeugdcriminaliteit	ML1/K/5/6c — De kandidaat kan maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	Weten wat ondermijning is. Uitleggen wat het jeugdstrafrecht is. Weten wat het doel van bureau Halt is.	Ondermijning Jeugdstrafrecht Halt-straf	
Praktische opdrachten				
Analyse: Gedoogbeleid	ML1/K/3/3b — De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	Uitleggen wat de vier kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn. Weten hoe je een standpunt moet innemen met behulp van argumenten.	Criminaliteit	
Kijken: Danny op straat		Weten wat het verschil is tussen overtredingen en misdrijven en hiervan voorbeelden kunnen noemen. Uitleggen welke factoren de kans op strafbaar gedrag vergroten of verkleinen. Weten welke rol media spelen bij criminaliteit.	Misdrijf Criminaliteit Hechtenis Overtreding	
Maken: Preventieposter		Weten dat preventie een taak van de politie is. Uitleggen hoe je een vorm van criminaliteit kan voorkomen.	Criminaliteit	
Doen: Interview over criminaliteit	ML1/K/5/6b — De kandidaat kan voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen	Uitleggen hoe de door jouw geïnterviewde persoon een aandeel heeft in het bestrijden van criminaliteit.	Criminaliteit Officier van justitie	